

Gizli Mâbed

Ömer Seyfettin

Gizli Mâbed — Ömer Seyfettin

Ömer Seyfettin 1920 yılında öldü. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca eserin özgün metni kamu malıdır.

Metin, Vikikaynak (tr.wikisource.org) aktarımından alınmıştır:

https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Gizli_Mâbed&oldid=140782

(revizyon 140782). Bu aktarım Creative Commons Atıf-AynıLisanslaPaylaş 4.0 (CC BY-SA 4.0) lisansı ile paylaşılır; bu PDF de aynı lisansla serbestçe paylaşılabilir.

pdfkitaphane.com

Geçen gün Tokatlıyan'da Sermet bana genç bir Frenk takdim etti. Sorbon'dan arkadaşmış! Kumral, çini mavi gözlü, güzel, narin, nazik bir çocuk! Azgın bir "Şark" meftunu! İlk lafı bu oldu:

— Azizim, siz kendinizi bilmiyorsunuz. Avrupa'yı bir şey zannederek kendi güzelliklerinizi göremiyor, kendi esrarlarınızı yaşamıyorsunuz...

Birdenbire haklı mı, haksız mı olduğunu kestiremediğim bu tevbîhe gülümsedim:

— Yaşamadığınızı, göremediğimizi ne biliyorsunuz?..

— Bunu gözümle gördüm, diye coştı. Üç gecedir Sermet'in evindeyim. Her şey alafranga: Yemek salonu, yatak odası, karısının, kardeşlerinin giyinişleri, hareketleri, hatta zihniyetleri, telâkkileri bile hep Avrupavârî! Ah nerede Loti'nin Türkiye'si?..

— Loti'nin Türkiye'si karşı tarafta! dedim.

— Evet öyle söylüyorlar. Fakat içine girilmez bir âlem! Yazık ki siz bu pitoresk âlemi sevmiyorsunuz!..

— Sevenlerimiz de var...

Dedim.

— Siz sevenlerden misiniz?..

— Evet...

Diye mübalâğalı bir tehâlûkle başımı salladım: "Sabit fikir"lerinin hududunu aşamayan Frenkler ne masumdurlar! Bu genç Avrupalı da bunlardan biriydi. Türkiye'ye dair konuşmaya başladık. İddia ediyordu ki, biz kendimizi tanımıyoruz; en güzel, en zengin, en bedî sokaklarımıza pis diyoruz. Artık güzellikten mahrum Avrupa binalarına, muazzam caddelere; tabiatı öldüren hendese çizgilerine kıymet veriyoruz... Rumlara hiddeti, gazez derecesini geçiyordu. Beyoğlu'ndan öyle nefret etmişti ki: "Ne iğrenç Garp karikatürü, yarabbi!" derken âdeta sararak tiksiniyordu. Kafası Loti'nin

muhayyilesiyle doluydu. Bizim sefalet, vahşet, cehalet dediğimiz perişanlıklarımıza o "harika!" diyor, bu nihayetsiz mezbeleler, baykuşlu viraneler karşısında nasıl olup da bedî bir heyecan duymadığımıza şaşıp kalıyordu. Nihayet kendisinin, Avrupalılaşmamış bir Türk evine götürülmesini benden rica etti. Aklıma birdenbire Karagömrük'te oturan ihtiyar süt annem geldi. Bu gayet sofı ve gayet stoik, gayet muhafazakâr bir kadındır, kendinden büyük eski Arap halayıkçıyla oturur, kocasından kalan ufacak bir iratla rahat rahat geçinir.

— Öyleyse sizi hiç Avrupalılaşmamış ihtiyar bir dulun evine götürüyüm!

Dedim. Teşekkür etti. Sevindi:

— Ne vakit?..

— Bugün, hatta isterseniz şimdi.

— Bu mümkün mü?..

— Mümkün, yalnız başınıza bir fes alacağız, dedim.

Böyle ansızın gitmek, alaturka evde tekliflere, tekellüflere meydan bırakmayacak, tabiatı, pitoreski, bu Şark meftunu Frengede olduğu gibi gösterecekti. Sermet, zavallının sevincine gülmekten katılıyordu. Ona veda ettik, bir arabaya atladık. Beyazıt'a indik. Frenkçiğe bir dükkandan ciğer gibi kıpkırmızı bir fes aldık. Kalıplattık. Tramvaya binmek istemedi.

— Buradan aşağı hep Türk mahallesi mi?

Dedi.

— Evet hep Türk mahallesi.

— O hâlde rica ederim, yayan gidelim.

— Pekâlâ!..

Dedim. Yangın yerlerinden yürüdük. Sisli bir hava, bulutlu, karanlık bir sema harap evlerin, تنها viranelerin sükûnuna sanki

acı bir hüznü karıştırıyordu. Yolda ona talimat verdik. Süt anneme kendisi için "Çerkez" diyecektim.

Vâkıâ o horozdan kaçan bir kadın değildi. Fakat belki bir Hristiyanın yanına çıkmak istemezdi. Bu basit entrika genç Frengin muhayyilesini daha beter alevlendirdi. Bir tarafa çarpılmış siyah, çürük tahta evler, yıkık duvarlar, sökükle çatılar karşısında duruyor, "Oh, ne manzara, ne manzara!" diye bir türlü ayrılamıyordu. İki saatte eve gelebildik. Bu üç katlı, ahşap, biraz viranca bir binadır. Kapıyı çaldım. İhtiyar Arap açtı:

— Süt annem yok mu?

Diye sordum.

— Komşuda... Buyrun....

— Haydi, Karanfil Dadı, git koş, benim geldiğimi söyle. Yanımda da bir misafirim var. Bu gece sizde kalacağız, dedim.

İçeri girdik. Temiz fakat karanlık taşlıktan geçerek koca bir merdivenden çıktık. Misafir odasına genç Frenk bayıldı. Yerde güzel bir Acem halısı yayılıyordu. Duvarlar "merhum hattat süt babamın yadigâr bıraktığı" levhalarla süslenmişti.

Yastıklarına fes rengi perdelerin düştüğü sedirler kırmızı velenselerle örtülüydü. Karşı karşıya oturduk. Kafeslere hayran oldu.

"Âdeta kendimi bir rüyanın içinde sanıyorum!" dedi. Süt annem gelince benim gibi elini öptü. Ara sıra başındaki fesi unutuyor; gayri ihtiyarî reverans hareketleri izhar ediyordu. Süt annem bunun pek farkına varmadı ama:

— Konuştuğunuz lâf Çerkezceye benzemiyor, dedi. Ben:

— Anneciğim, bu senin bildiğin Çerkezce değil, Hicretten sonra çıkmış, Rusça ile Çeçence ile karışık yeni bir Çerkezce!

Diye kandırdım. Sözde bu Çerkez misafir, hacca gitmek için İstanbul'a gelmişti. Süt annem hac vakti olmadığını hatırlatınca ona da bir kulp buldum. Maksudı daha evvel davranıp İstanbul'da biraz Türkçe öğrenmekti.

— Ah bu yaşta hacı olmak, ne mutlu, ne mutlu, darısı senin başına!..diyordu.

— Âmin, âmin!..

Frenk, ağzımızdan çıkan bu kelimeyi birdenbire tanıyor, aşinalığını göstermek fikriyle kendi şivesiyle tekrarlıyordu:

— Amen, amen!..

—

Süt annem bu Çerkezle hacca beraber gitmemi tutturdu. Hâsılı yemek zamanına kadar hep hacdan, hocadan falan bahsettik. Ben süt annemin nasihatlerini cıtır cıtır hep Çerkezceye tercüme ettim. Sofraya oturunca Frenk bütün bütün bedîi heyecanının içinde gaşyoldu. Yalnız yabancı misafirlere çıkan gümüş sini, zavallıyı deli edecekti. Çatalı bırakıyor, süt annem gibi eliyle yemeğe çalışıyordu. Ben vazgeçirdim. Elle yemek yalnız ihtiyar kadınlara mahsus olduğunu söyledim. Dünyanın en rahat vaziyeti bağdaş kurmak olduğunu iddiaya başlarken sofradan kalktık. Kahvelerimizi içtik. Süt babamın kütüphanesinde yadigâr gibi duran eski yazma kitapları misafirime gösterdim. Nakışlara, ciltlere, minyatürlere hayran kaldı. Uyku zamanı gelince, onu Karanfil'le beraber en üst kata çıkardık. Yatağını bahçe üstündeki odaya yapmışlardı. Ayakyolunu falan gösterdim. "Bonsoir" dedim. Ben de orta kattaki odaya çekildim. Gece fırtına çıktı. Şiddetli bir yağmur yağdı. Sabahleyin gayet güzel bir hava açılmıştı. Frengi uyanmış, giyinmiş buldum. Yatağın içine oturmuş, bir şeyler yazıyordu.

— Bonjour...

- Bonjour, mon ami!..
- Ne yazıyorsunuz?..
- Oh, tahassüsatımı!..
- O kadar mütehassis mi oldunuz?..
- Tarif edemem, size tarif edemem!..
-

Aşağı indik, sabah kahvelerimizi içtik. Süt annemin ellerini öptük. Bu Frengi, daha beter Şark pitoreskinin içine batırmak için yayan olarak Fatih'e götürdüm. Caminin karşısındaki kahveye oturduk. Bir nargile ısmarladım. Dışarı üflemesin diye evvelâ ehemmiyetle içmek ameliyesini öğrettim. Keyiflerimiz gelmeye başlıyordu. Zavallıyı yine azıttırmak, coşturmak için:

— Azizim, şu karşındaki mâbede bak, dedim. Ne letâfet, ne mehâbet değil mi?

Frenk gülümsedi, o kadar müteheyyic görünmedi. Daha dün yıkık çeşmelerin, eğrilmiş duvarların huzurunda deli gibi çırpınan bu adamın kayıtsızlığı tuhafıma gitti. Sordum:

- Bu abideyi beğenmediniz mi, yoksa?
- Bu, bu mâbed hiç...
- Diye mavi gözlerini küçülterek tekrar gülümsedi.
- Ne demek hiç? Bu İstanbul'un en muazzam bir abidesidir...
- Bu, hiç... Bu mâbed, hiç...
- Ne demek?..
- Ben ondan daha mühimini gördüm.
- Olamaz, dedim, ne vakit gördünüz?
- Bu gece...
- Rüyanızda mı?..
- Hayır...
- Ya nerede?..

— Evde...

— Hangi evde?..

— Yattığımız evde...

Şaşaladım.

— Ne gördünüz canım?

— Piyer Loti'nin göremediği bir şeyi! Hiçbir Avrupalının tanımadığı bir sırrı!..

—

Gülümsüyordum.

— Evet, ben sizin gizli mâbedinizi gördüm, dedi.

— Nasıl gizli mâbed, canım?..

— Nafîle saklıyorsunuz. Ben gördüm işte!.. Asırlardan beri Avrupalıların gözlerinden sakladığınız mahrem mâbedinizi, hususî mâbedinizi bu gece gördüm.

—

— Ama emin olunuz, bu sırrı muhafaza edeceğim. Paris'e gidince gazetelere yazmayacağım, defterimde mukaddes bir şey gibi bu hatıra saklı kalacak.

— Laflarınızdan bir şey anlamıyorum, dedim.

— Israr etmeyiniz gördüm, gördüm...

— Neyi canım?..

— Gizli mâbedinizi!

— Bizim gizli mâbedimiz, falan yoktur.

— Nafîle inkâr ediyorsunuz, ben gördüm.

— Tuhaf, çok tuhaf!..

Diye başımı sallıyordum.

Frenkçik dayanamadı. Cebinden maroken kaplı bir defter çıkardı.

— Bak görmüş müyüm, görmemiş miyim?!

Dedi. Son sayfaları okumaya başladı:

"...Sabah! Büyük bir heyecan, bir haz heyecan içinde şu satırları yazıyorum. Dün Sermet'in takdim ettiği bir Türkle bu İstanbul'un en meçhul yerine geldim. Meğerse Jacques Casanova, Pierre Loti filân konaklarla yahıların selâmlık dairelerinde birer kahve içmekle Şarkı gördük sanıyorlarmış. Asıl Şark görünmeyen tabakalarda... Ben işte hiçbir Avrupalının görmediği şeyi gördüm. Burası ihtiyar, dul bir kadının evi. Gayet dindar bir kadın. Evin içi, sofrta takımı, âdet, tarzlar, hâsılı her şey hiç bozulmamış... Tamamıyla alaturka. Gece beni en üst katta bir odaya yatırdılar. Sabahleyin gayet erken uyandım. Yataktan kalktım. Garip bir tecessüs içimi yiyordu. Ayaklarımın ucuna basarak dışarı çıktım. Karşıda bir oda vardı. Kapısı aralıktı. Yavaşça ittim. Bir de ne göreyim? Gizli bir aile mâbedi!..

Beyaz perdeler inik. Aralarından soluk bir aydınlık giriyor. Duvarlarda birçok büyük levhalar asılı. Köşelerde ağır, ceviz ağacından yapılmış, demir çemberli mezarlar duruyor. Şüphesiz bu mezarlarda sevgili ölülerin mumyaları var. Bir tanesini açmaya çalıştım. Mümkün değil, kilitli! Sonra yerde irili ufaklı birçok kaplar duruyor. Bazıları bakırdan, bazıları porselenden! İçlerinde kıymetlileri var. Mesela kapının hizasında, birinci mezarın önündeki gayet kıymetli, etrafı altınla yaldızlanmış bir kap. Köşedeki yeşil bir vazo... Kim bilir nasıl bir topraktan yapılmış, mâbedin içinde mânâsını anlayamadığım bir nisbet dahilinde ipten birtakım dılırlarla zâviyeler gerilmiş. Bu mukaddes zâviyelerin üzerinde şüphesiz ölülere ait olan birtakım relique'ler asılı. Kaplarda mukaddes sular duruyor. Bazısında taşacak derecede çok. Mekke'nin, Medine'nin, kim bilir, hangi meçhul, hangi mukaddes köşelerinden gelen bu esrarlı, bu mukaddes sulardan tattım. Biraz kekremsi... Kapların dibinde hafif, ama gayet hafif bir toprak tortusu

var. Her kaptan içtim. Hepsinin tadı var. Kalbim çarpmaya başladı. Memnû bir mâbede girmiş bir küfürbaz, bir hain, bir kâfir heyecanıyla dışarı çıktım. Sanki bu mezarlar birdenbire açılacak, içlerinden yüzlerce sene evvel ölmüş ihtiyar Türkler kavuklarıyla, yatağanlarıyla, kalkıp üzerime yürüyecekler sandım. Sanki duvarlardaki levhalar sallandı. Mukaddes kapların içi çalkandı. Sanki o an bir deniz olacak, oralarda beni boğacaklardı. Bu mukaddes suların hiddetini, sükûtunu, ulviyetini şimdi içimde duyuyor gibi oluyorum.

Esrarlı, müphem bir rehavet, bir ateş damarlarıma yayılıyor. Beynimde karanlık, meçhul bir kubbenin derin akislerini işitiyorum. Öyle anlatılmaz bir heyecan duyuyorum ki..."

.....

Kendimi tutamadım. Öyle bir kahkaha attım ki... Frenk marpucunu elinden düşürdü. Az daha nargilesi devrilecekti. Sabah keyfini çatmaya gelmiş müşterilerin afyonlarını patlattım. Dik dik yüzüme bakıyorlardı.

Frenk sordu:

— Neye gülüyorsun?..

— Ayol sen gizli mâbede girmemişsin!

Dedim.

— Ya nereye girmişim?..

— Süt annemin sandık odasına!

— Sandık odası ne?..

— Bizim evlerde komod, aynalı dolap falan yoktur. Eşyalarımız, birer sandıkta, sandıklar da bir odada durur. O mezar zannettiğin demir çemberli, ceviz tabutlar, bizim çamaşır sandıklarımızdır.

— Ya duvardaki levhalar?..

— Süt babamın eserleri! Yedigâr diye süt annem satmıyor.

Frenk inanamıyordu. Ben hâlâ gülüyordum.

— Ya ipten yapılmış hendesî şekiller? O "relique"ler?..

— Yağmurlu havalarda çamaşır asmaya mahsus ip. Zâviyeler, müsellesler, tesadüfen teşekkül etmiş; relique zannettiğiniz de kullanılmayan esvaplar..

Frenk yine inanamıyordu. Mavi gözleri birdenbire bulutlanmıştı. Yalanımı yakalamış gibi başını salladı:

— Ya o mukaddes sular? Onlara ne diyeceksin azizim?..dedi.

— Gece yağmur yağdı. Süt annemin sandık odası, bildim bileli akar. Tavandan damlayacak yağmur suları yerleri ıslatmasın diye geceleyin Karanfil, o kapları odaya sıra sıra dizmiş olmalı...

Dedim. Frenk evlerimizin üzerindeki "Maşallah" levhalarını millî bir sigorta şirketinin işaretleri, saçaklarımızda sallanan nazarlık pabuçlarını damdan dama kaçan hırsızların oralara takılıp kalmış ayakkabıları zanneden meşhur milletdaşı gibi, bir an durdu, düşündü. Derin derin nargilesini çekti. Yutkundu. Elinde açık kalan defterini cebine soktu. Ben hâlâ duruyor, duruyor, gülüyordum.

— Gülme azizim, sizin sandık odalarınızda bile öyle esrarlı, öyle anlaşılmaz, öyle müphem, öyle dinî bir hâl var ki...

— Ne gibi?..

— Öyle bir şey ki... Siz körsünüz... Göremiyorsunuz vesselam...

Dedi. Fakat bizim göremeyip de o yalnız kendi gördüğü şeyin ne olduğunu bir türlü söyleyemiyordu.

Malûm ya, Türkler hükümlerinde çok naziktirler! "Biz kör isek, işte siz de dilsizsiniz!" cevabı ta dudaklarımın ucuna gelmişken sustum. Hiç ses çıkarmadım.